

Rutin för personer med sväljsvårigheter i Dalarnas kommuner

Bakgrund

Sväljsvårigheter (även kallat dysfagi) är vanligt förekommande bland äldre, dels beroende på den ökande åldern men likaså beroende på de sjukdomar som ökar med stigande ålder som påverkar sväljningen. Ibland upplever den äldre själv sväljsvårigheterna, men likaväl kan den egna individen vara omedveten om de rådande sväljsvårigheterna. Tecken och symtom på sväljsvårigheter är bland annat hosta, våt/gurglig röst, matrester i mun och svalg, kvävningsskänsla, andningspåverkan, vikt förlust och upprepade lunginflammationer. Sväljsvårigheter kan i följden orsaka undernäring och lunginflammation.

Sjuksköterska har ansvar för planering och dokumentation av åtgärder och uppföljning.

Planerade åtgärder utförs av berörd personal; sjuksköterska, omvårdnadspersonal, arbetsterapeut, fysioterapeut, tandvårdspersonal och eventuellt dietist beroende på kommunens avtal och resurser.

Steg 1, När skall rutinen utföras?

Rutinen används vid risk för undernäring och/eller indikation på besvär i samband med intag av mat, dryck och läkemedel eller vikt nedgång 1-3 kg på en månad. Omvårdnadspersonalen uppmärksammar och rapporterar problemen till sjuksköterska. Rutinen skall alltid följas innan konsistensanpassad kost ordineras och beställs för att säkerställa att rätt konsistensanpassning görs.

Sväljttest och måltidsobservation utförs av sjuksköterska eller av undersköterska efter instruktion. Sjuksköterska ansvarar för sammanställning och bedömning av resultaten och för planering, ordination och uppföljning av åtgärder.

Steg 2, Checklista inför screening

1. Är personen vaken och svarar på tilltal?	JA	NEJ
2. Kan personen sättas upprätt (ev med hjälp av stöd för huvudet)?	JA	NEJ
3. Kan personen gapa?	JA	NEJ
- Om svaret är NEJ på någon av ovanstående frågor; genomför ingen screening*
4. Se över sittställningar enligt Bilaga 1

Steg 3, Genomförande

- 1) Sväljttestscreening, SSA-S. Följ rekommenderade åtgärder enligt screeningformuläret gällande förtjockad dryck och konsistensanpassad kost.
- 2) MEONF-II Måltidsobservation. Specifika åtgärder planeras och ordineras enligt manualen för MEONF-II.

Om resultatet blir ”inga problem” enligt SSA-S men personen tar lång tid på sig att äta och det framkommer vid MEONF-II att personen har svårt för att tugga och äta vissa svårtuggade konsistenser, ordinera i första hand GROV PATÉ.

Steg 4, Uppföljning av planerade åtgärder

Vid Måttlig – hög risk görs upprepade riskbedömning och uppföljning av insatta åtgärder enligt MEONF- manualen.